

## POVZETEK NPK 2021-2028

Sprejetje Resolucije o nacionalnem programu za kulturo za obdobje 2021–2028 (v nadaljevanju: NPK 2021–2028) določa Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18 – ZNOrg; v nadaljevanju ZUJIK).

Z novo opredelitvijo nacionalnega programa za kulturo (*Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo – ZUJIK-F* (Uradni list RS, št. 68/16 z dne 4. 11. 2016) predstavlja ta dokument strategijo kulturne politike za obdobje osmih let, za razliko od dosedanjih štiriletnih programov, ki so v praksi delovali bolj kot akcijski načrti in se niso posvetili vidiku celote.

NPK 2021–2028 pa predstavlja strateški akt, ki je skladen z zakonom in obravnava področje kulture kot celoto. Izhaja iz stanja in statusa kulture, iz narave in potreb družbenega podsistema oz. dejavnosti, iz vloge in pomena kulture za celotno skupnost in iz vloge in pomena, ki jo ima neločljivi del za celoto, poleg tega pa upošteva tudi nove okoliščine, ki so posledica pandemije covid-19.

NPK 2021–2028 izhaja iz osnutka NPK 2020–2027, ki je bil pripravljen leta 2019 in je bil predan ministru za kulturo dr. Vaska Simonitiju kot interni akt v okviru primopredaje. Zaradi pandemije covid-19 se je dokončna priprava NPK 2020–2027 zadržala, da se je tako v okviru Načrta za okrevanje in odpornost kot kohezijske perspektive 2021–2027 na novo določilo prioritete na področju slovenske kulture.

Popravljeni osnutek Nacionalnega programa za kulturo 2021–2028 torej upošteva novonastalo situacijo v kulturnem sektorju zaradi posledic pandemije covid-19 in je usklajen tako z načrtovanimi rešitvami za okrevanje in razvoj v okviru kohezijskih programov kot tudi z veljavnimi zakonodajnimi podlagami na področju kulture v Republiki Sloveniji. Kulturno-politični cilji v tem osnutku tako upoštevajo tudi vsebine, za katere se bodo izvajali ukrepi v okviru kohezijske politike. Z Zakonom o zagotavljanju sredstev za določene nujne programe Republike Slovenije v kulturi (ZZSDNPK, Uradni list RS, št. 73/19) pa je omogočeno izvajanje nujnih ukrepov na področju javne kulturne infrastrukture.

NPK 2021–2028 upošteva tudi vse veljavne strategije na področju kulture: *Strategijo razvoja nacionalnega programa filmske vzgoje* (2016), arhitekturno politiko Slovenije *Arhitektura za ljudi* (2017), *Strategijo kulturne dediščine 2020–2023* (2019), *Nacionalno strategijo za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019–2030* (2019) ter *Resolucijo o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2021–2025* (ReNPJP21–25, UL RS, št. 94/21), izhaja pa tudi iz *Strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013–2020* in je usklajen s *Strategijo razvoja Slovenije 2030*.

NPK 2021–2028 celostno obravnava in povezuje vrsto različnih področij, s ciljem oblikovanja celovite in heterogene strategije na področju kulture. Poslanstvo NPK 2021–2028 je, da se slovensko kulturo uveljavi kot pomemben družbeni dejavnik, ki omogoča razvoj, rast in prepoznavnost slovenske narodne substance tako doma kot v svetu. Za dosego tega se povezuje z drugimi sektorji, s ciljem sooblikovanja ustvarjalne, povezane in trajnostno usmerjene demokratične družbe.

NPK 2021–2028 prinaša izhodišča za učinkovitejše vključevanje kulture pri načrtovanju družbenega razvoja in osebne rasti slehernega posameznika, ki temeljijo na poglobljenem razumevanju javnega interesa in skupnega dobrega, sodobnih znanstvenih dognanjih ter oblikovanju spodbudnega okolja za varovanje in uresničevanje širokega nabora potencialov kulture in kulturnih vrednot.

NPK 2021–2028 sledi 10. členu ZUJIK, ki določa naslednje vsebinske opredelitve:

- izhajanje iz zgodovinsko doseženega položaja kulture,
- ugotavljanje vloge kulture v razvoju Slovenije in slovenskega naroda,
- ugotavljanje javnega interesa za kulturo,
- opredelitev področij kulture,
- usmeritve na področju investicij v javno kulturno infrastrukturo.

V skladu s tem NPK 2021–2028 v osmih poglavjih sistematično obravnava in predstavi:

- izhodišča za NPK 2021–2028
- vizijo
- strateške cilje na področju kulture
- javni interes na področju kulture
- nosilce javnega interesa v kulturi
- izvajalce posameznih nalog javne službe
- razvojne cilje po področjih kulture
- skupne cilje za vsa področja kulture.

Glavni strateški cilji NPK 2021–2028 so:

- okrepiti vlogo kulture kot povezovalne in združevalne sile v javnem življenju, še posebej pri oblikovanju slovenske narodne identitete, domoljubne in državotvorne zavesti in družbene etike,
- zagotavljati kulturni pluralizem, svobodo izražanja in enake možnosti za ustvarjanje,
- skrbeti za slovenski jezik ter okrepiti vlogo in pomen slovenskega jezika znotraj enotnega slovenskega kulturnega prostora in v mednarodnem okolju, vključno s skrbjo za Slovence v zamejstvu in po svetu,
- skrbeti za ohranjanje in razvijanje kulturne identitete narodnih skupnosti Madžarov in Italijanov, romsko skupnost, etnične skupine, priseljence in ranljive skupine,
- spodbuditi medresorsko povezovanje kulture, še posebej z gospodarstvom, turizmom in izobraževanjem ter zagotoviti prisotnost kulturnih vsebin znotraj politik drugih resorjev,
- zagotoviti vzpostavitev vzdržnega, učinkovitega in transparentnega sistema financiranja kulture,
- upoštevati trenutno situacijo in razvojne perspektive na področju kulturnega sektorja ter vzpostaviti pogoje za njegovo prilagodljivost na spremembe in razvoj z zmanjševanjem administrativnih ovir, izobraževanjem in usposabljanjem,
- pospešiti digitalizacijo ter uvajanje novih tehnologij in sodobnih pristopov na področju kulture,
- zagotoviti posodobitev in izgradnjo nujno potrebne javne kulturne infrastrukture,

- zaščititi in promovirati slovensko kulturno dediščino, vključno s prizadevanji za ohranjanje naravnega okolja,
- okrepiti vključenost prebivalstva v kulturno dogajanje, še posebej na področju razvijanja kulturne zavesti pri otrocih in mladini, poudarjanja kulturne vzgoje kot vseživljenjskega učenja in razvijanja ljubiteljske kulture,
- decentralizirati slovenski kulturni prostor in povečati dostopnost kulture na celotnem ozemlju Republike Slovenije in širše znotraj enotnega slovenskega kulturnega prostora – doseči večjo zastopanost kulture na regionalnem in lokalnem nivoju,
- okrepiti navzočnost kulturnih vsebin v medijih in vzpodbuditi refleksijo o kulturnih dosežkih doma in v tujini,
- okrepiti mednarodno promocijo slovenske kulture in doseči večjo prepoznavnost Slovenije in njene kulturne dejavnosti v mednarodnem okolju.

Po sprejemu NPK 2021–2028 minister za kulturo pripravi akcijski načrt za obdobje štirih let, ki ga sprejme vlada. Pred tem se akcijski načrt predstavi na seji Odbora za kulturo v Državnem zboru, ki lahko poda mnenje.